

Πιστεύουμε στον Θεό

Διάλεξη

Το Σχέδιο και τα Έργα του Θεού

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

II. ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

A. ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

1. Θεία Ενδοβατικότητα
2. Θεία Υπερβατικότητα

B. ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

1. Ακραίες Απόψεις
2. Κεντρικές Απόψεις

III. ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

A. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

1. Αόρατες Διαστάσεις
2. Ορατές διαστάσεις

B. ΠΡΟΝΟΙΑ

1. Η Σημασία των δεύτερων αιτιών
2. Θεός και οι δεύτερες αιτίες

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Περιεχόμενα

Διάγραμμα – Ένα διάγραμμα του μαθήματος

Σημειώσεις – Ένα πρότυπο που παρέχει: το διάγραμμα το μαθήματος, σημειώσεις κλειδιά, αποσπάσματα και περιλήψεις του μαθήματος και χώρο για πρόσθετες σημειώσεις.

Ερωτήσεις επανάληψης - Ερωτήσεις στα βασικά περιεχόμενα του μαθήματος και χώρος για τις απαντήσεις. Κατάλληλο για το γράψιμο εργασιών και τεστ.

Ερωτήσεις εφαρμογής – Ερωτήσεις που συνδέουν το περιεχόμενο του μαθήματος με τη χριστιανική ζωή, τη θεολογία και τη διακονία, κατάλληλο για συζητήσεις σε ομάδες, γραπτές εργασίες και τεστ.

Πώς να χρησιμοποιήσετε αυτό το μάθημα και τον οδηγό σπουδών

- **Πριν δείτε το μάθημα**
  - **Προετοιμασία** – Ολοκληρώστε τα αναγνώσματα.
  - **Διαλλείματα** – Εξετάστε πού αρχίζει και πού τελειώνει το κομμάτι που ακούτε. Οι διαλέξεις έχουν συμπυκνωμένες πληροφορίες, γι' αυτό ίσως να θέλετε να κάνετε κάποια διαλλείματα. Τα διαλλείματα θα πρέπει να σχεδιαστούν σύμφωνα με τη βασική διάρθρωση των ενοτήτων στο διάγραμμα του μαθήματος.
- **Καθώς βλέπετε το μάθημα**
  - **Σημειώσεις** – Χρησιμοποιήστε τα τμήματα των σημειώσεων για να ακολουθήσετε το μάθημα και να κρατήσετε συμπληρωματικές σημειώσεις. Πολλές από τις κύριες ιδέες συνοψίζονται ήδη στις σημειώσεις, αλλά να κάνετε και τις δικές σας συμπληρωματικές σημειώσεις. Θα πρέπει επίσης να προσθέσετε λεπτομέρειες που θα σας βοηθήσουν να θυμάστε, να περιγράψετε και να μπορείτε να υπερασπιστείτε τις κύριες ιδέες.
  - **Παύση/επανάληψη τμημάτων του μαθήματος** – Ίσως να βρείτε χρήσιμο να κάνετε παύση ή επανάληψη σε συγκεκριμένα σημεία προκειμένου να κρατήσετε συμπληρωματικές σημειώσεις, να ξαναδείτε δύσκολες έννοιες ή να συζητήσετε τα σημεία που σας ενδιαφέρουν.
- **Αφού έχετε δει τα μαθήματα**
  - **Ερωτήσεις Επανάληψης** – Απαντήστε στις ερωτήσεις επανάληψης στο χώρο που υπάρχει. Τις ερωτήσεις αναθεώρησης, θα είναι καλύτερο, να τις συμπληρώσει ο καθένας μόνος του και όχι σαν ομάδα.
  - **Ερωτήσεις εφαρμογής** - Οι ερωτήσεις εφαρμογής είναι κατάλληλες για γραπτές εργασίες ή θέματα για συζήτηση. Για τις γραπτές εργασίες συνιστάται οι απαντήσεις να μην ξεπερνούν τη μία σελίδα.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

II. ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

A. ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

Η Αγία Γραφή χρησιμοποιεί αρκετούς και διαφορετικούς εβραϊκούς και ελληνικούς όρους σχετιζόμενους με αυτήν τη θεολογική έννοια για το σχέδιο ή τα σχέδια του Θεού.

- Οι οικογένειες εβραϊκών λέξεων της Καινής Διαθήκης:
  - chashav (כַּשָׁו) – να σκέφτομαι, να σχεδιάζω, να προσδιορίζω
  - zamam (זָמַם) – να σκοπεύω, να σχεδιάζω
  - yaats (יָצַא) – έχω πρόθεση, να διατάσσω
  - rahtsown (רָצוֹן) – ευχάριστο, ευνοϊκό
  - chapets (חָפֵץ) – ευχάριστο
- Οι αρχαίοι ελληνικοί όροι της Καινής Διαθήκης:
  - boulé (βουλή) – σκοπός, πρόθεση, εντολή, θέλημα
  - prothesis (πρόθεσις) – σκοπός, σχέδιο
  - theléma (θέλημα) – θέληση, επιθυμία
  - eudokia (εὐδοκία) – ευχαρίστηση

Η Αγία Γραφή συχνά χρησιμοποιεί παρόμοια ορολογία για να υποδηλώσει διαφορετικές έννοιες και διαφορετική ορολογία για να δηλώσει παρόμοιες έννοιες.

1. Θεία Ενδοβατικότητα

Η Βίβλος διδάσκει ότι ο Θεός είναι και ενδοβατικός, καταδέχεται και ενασχολείται πλήρως με την πεπερασμένη, παροδική και ευμετάβλητη δημιουργία.

Περικοπές που επικεντρώνονται στο σχέδιο του Θεού ως διάσταση της ενδοβατικής του ενασχόλησης με τη δημιουργία:

- Ιερεμίας 18:7-8 – Ο Θεός κάνει πολλά ιστορικά σχέδια τέτοιου είδους, σχέδια που πάνε και έρχονται καθώς αυτός ενασχολείται με τη δημιουργία του.
- Λουκάς 7:30 – Ο θεικός σκοπός (βουλέ) του Θεού μέσα σε ένα συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο μπορεί να απορριφθεί.
- Α' Θεσσαλονικείς 5:18 – Το θέλημα του Θεού (thelema) μπορεί να δοθεί ως συγκεκριμένη οδηγία.

Κάποτε εξαγγέλλω για ένα έθνος ή βασίλειο ότι θα το ξεριζώσω, θα το ανασκάψω και θα το καταστρέψω. Αν το έθνος εκείνο, που εναντίον του μίλησα, αφήσει την κακία του, τότε θα αφήσω κι εγώ τις απειλές μου εναντίον του (Ιερεμίας 18:7-8)
Αντίθετα, οι Φαρισαίοι και οι νομοδιδάσκαλοι, με το να μη βαφτιστούν από τον Ιωάννη, αρνήθηκαν αυτό που ήθελε ο Θεός (τήν βουλήν τοῦ Θεοῦ) γι' αυτούς (Κατά Λουκάν 7:30).

Να ευχαριστείτε το Θεό για καθετί. Αυτό είναι το θέλημα του Θεού, όπως αποκαλύφθηκε σ' εσάς δια του Χριστού (Α' Θεσσαλονικείς 5:18).

Οι θεολόγοι συχνά έχουν αποκαλέσει αυτό το είδος βιβλικής οδηγίας “κανονιστικό θέλημα του Θεού” ή “καθορισμένες” εντολές του Θεού.

Το κανονιστικό θέλημα του Θεού πολλές φορές είναι ανεκπλήρωτο επειδή τα δημιουργήματά του συχνά δεν υπακούν τις εντολές του.

- Ματθαίος 23:37 – Ο Ιησούς λαχταρούσε (thelema) “να συνάξει τα παιδιά [του]”, αλλά εκείνοι «δεν το θέλησαν».

Ιερουσαλήμ Ιερουσαλήμ, που σκοτώνεις τους προφήτες και λιθοβολείς αυτούς που σου στέλνει ο Θεός! Πόσες φορές θέλησα να συνάξω τα παιδιά σου όπως η κλώσα συνάζει τα κλωσόπουλα κάτω απ' τις φτερούγες της, αλλά εσείς δεν το θελήσατε (Κατά Ματθαίον 23:37).

Τα ιστορικά σχέδια του Θεού είναι πεπερασμένα, παροδικά και αρκετά συχνά και ευμετάβλητα.

2. Θεία Υπερβατικότητα

Η Αγία Γραφή συχνά μιλά για τον Θεό να σχεδιάζει με τρόπους που εκφράζουν τη θεϊκή του υπερβατικότητα.

Οι Περικοπές που απεικονίζουν το σχέδιο του Θεού σε έντονη αντίθεση με τους ιστορικούς περιορισμούς του με τη δημιουργία:

- Ησαΐας 46:10 – Το σχέδιο του Θεού (yaats) και την πραγματοποίηση “όλων όσων επιθυμεί” (chaphets) είναι αναλλοίωτα και δεν μπορούν να αποτύχουν.
- Ιώβ 42:2 – Ο Θεός «μπορεί να κάνει τα πάντα· κανένα σχέδιο (zamam)... δεν μπορεί να ματαιωθεί».
- Εφεσίους 1:11 – Ο Θεός εκτελεί το σχέδιό του (πρόθεσις) «σύμφωνα με το σκοπό (βουλή) του θελήματός του (thelema).»

Εγώ απ’ την αρχή το μέλλον φανερώνω και από πριν όσα ακόμα δεν έχουν συμβεί. Λέω, “το σχέδιό μου θα εκτελεστεί, κι όλα όσα επιθυμώ θα τα πραγματοποιήσω” (Ησαΐας 46:10).

Ξέρω πως τίποτα για σε δεν είν’ αδύνατο κι όλα όσα στοχάζεσαι μπορείς και να τα πράξεις (Ιώβ 42:2).

Δια του Χριστού αποκτήσαμε μερίδιο στην κληρονομία το Θεού, γιατί αυτό ήταν απαρχής το σχέδιό του, σύμφωνα με το οποίο πραγματοποίησε το θέλημά του (Εφεσίους 1:11).

Το σχέδιο του Θεού είναι:

- καθολικό (συμπεριλαμβάνει τα πάντα)
  - αιώνιος
  - σταθερό (δεν μπορεί να ματαιωθεί)
- Πράξεις 2:23 – Το «ορισμένο σχέδιο» του Θεού (boulé βουλή)
  - Πράξεις 4:28 – Το «θέλημα» του Θεού (boulé βουλή)

- Εβραίους 6:17 – Η «απόφαση» του Θεού (boulé βουλή)

Αυτά τα εδάφια αναφέρονται στο “διατακτικό θέλημα του Θεού” - αυτό που ο Θεός έχει ορίσει ως ακλόνητη εντολή, κάτι που θα πραγματοποιηθεί χωρίς να κλονιστεί.

- Ιωάννης 6:39-40 – Το θέλημα (θέλημα) του Θεού είναι η ανώτατη του εντολή, δεν γίνεται να ματαιωθεί, δεν γίνεται να ανατραπεί.

Και το θέλημα εκείνου που μ’ έστειλε είναι να μη χαθεί κανένας απ’ όσους μου έχει δώσει, αλλά όλους να τους αναστήσω την έσχατη ημέρα. Το θέλημα εκείνου που μ’ έστειλε είναι τούτο: Όποιος παραδέχεται τον Υιό και πιστεύει σ’ αυτόν, να αποκτήσει αιώνια ζωή· και εγώ θα τον αναστήσω την έσχατη ημέρα (Ιωάννης 6:39-40).

B. ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Πολλοί χριστιανοί έχουν δώσει έμφαση μόνο στη μία ή την άλλη πλευρά τού πώς η Αγία Γραφή αναφέρεται στο σχέδιο του Θεού.

1. Ακραίες Απόψεις

- **Φαταλιστική Θεολογία.**

Ο «φαταλισμός» εξηγεί ό,τι συμβαίνει στην ιστορία σχεδόν αποκλειστικά με όρους που αφορούν το υπερβατικό σχέδιο του Θεού.

Ο φатаλισμός αποτυγχάνει να δώσει το πρέπον βάρος σε αυτό που διδάσκει η Βίβλος για τα σχέδια του Θεού καθώς αλληλοεπιδρά με τη δημιουργία.

Όσοι τείνουν προς αυτή την άποψη απαντούν σε πολλές βασικές ερωτήσεις με τους εξής τρόπους:

- Σχεδιάζει ο Θεός κάτι και μετά το βάζει στην άκρη ενώ αλληλεπιδρά με τη δημιουργία; “Ποτέ”.
- Μатаιώνονται ποτέ οι προθέσεις και οι εντολές του Θεού; “Και βέβαια όχι”.
- Γίνεται να αποτραπεί ποτέ το θέλημα και η ευαρέσκεια του Θεού; “Αδύνατον”.

Και, όταν η Βίβλος φαίνεται να αναδεικνύει άλλες απαντήσεις σε αυτές τις ερωτήσεις, οι φатаλιστές ισχυρίζονται ότι η Αγία Γραφή απλώς περιγράφει γεγονότα, όπως φαίνονται στους ανθρώπους, και όχι όπως είναι πραγματικά.

• **Ανοιχτή Θεολογία**

Αυτή η οπτική εξηγεί σχεδόν ό,τι συμβαίνει στην ιστορία όσον αφορά την ενδοβατικότητα του Θεού.

Η ανοιχτή θεολογία αποτυγχάνει να δώσει ανάλογο βάρος στο αιώνιο, καθολικό, αδιάλειπτο σχέδιο του Θεού.

Από την άποψη αυτή, εκτός από λίγα γεγονότα, υποστηρίζουν ότι η επιτυχία των σχεδίων, σκοπών και του θελήματος του Θεού εξαρτώνται

εντελώς από την ιστορία, ειδικά από τις επιλογές που κάνουν τα πνεύματα και οι άνθρωποι.

Οι ανοιχτοί θεολόγοι γενικά απαντούν σε ερωτήσεις- κλειδιά με τους εξής τρόπους:

- Έχει ο Θεός ένα καθολικό, αιώνιο και αδιάλειπτο σχέδιο για την ιστορία; “Όχι”.
- Μатаιώνονται ποτέ οι προθέσεις και οι εντολές του Θεού από την ανθρώπινη ανυπακοή; “Είναι σχεδόν πάντοτε πιθανό”.
- Γίνεται να αποτραπεί ποτέ το θέλημα και η ευαρέσκεια του Θεού; “Αρκετά συχνά”.

Οι ανοιχτοί θεολόγοι επιμένουν ότι ο Θεός έχει ένα αιώνιο, αδιάλειπτο σχέδιο, ότι αναφέρεται σε μερικά, μόνο, επιλεγμένα γεγονότα.

2. Κεντρικές Απόψεις

Η επικρατούσα άποψη της συστηματικής θεολογίας έχει δηλώσει και τις δύο πλευρές της διδασκαλίας της Αγίας Γραφής για το σχέδιο του Θεού:

- Ο Θεός έχει ένα καθολικό, αιώνιο και αδιάλειπτο σχέδιο του τι συμβαίνει στην ιστορία.
- Ως Θεός ασχολείται με τη δημιουργία του, δίνει μορφή σε πολλά σχέδια που είναι περιορισμένα, παροδικά και ευμετάβλητα.

Οι ευαγγελικοί που τείνουν προς πιο κεντρικές αντιλήψεις θα απαντούσαν μερικές ερωτήσεις-κλειδιά με τους εξής τρόπους:

- Έχει ο Θεός ένα καθολικό, αιώνιο και αδιάλειπτο σχέδιο για την ιστορία; “Ναι”.
- Δημιουργεί ο Θεός συγκεκριμένα σχέδια ενώ συμπεριλαμβάνει τον εαυτό του στην πορεία της ιστορίας; “Ναι”.
- Θα εκπληρωθούν χωρίς να κλονιστούν το *αιώνιο* σχέδιο, ο σκοπός, η πρόθεση, οι εντολές, το θέλημα και η ευαρέσκεια του Θεού; “Ναι”.
- Αλλά μπορούν να ματαιωθούν τα *ιστορικά* σχέδια, οι σκοποί, οι συμβουλές, τα διατάγματα, η θέληση και η ευαρέσκεια του Θεού; “Ναί.”

Η ευαγγελική θεολογία έχει επιδιώξει να καθρεφτίσει τόσο το υπερβατικό, αιώνιο σχέδιο του Θεού όσο και τα ενδοβατικά ιστορικά του σχέδια.

Οι διαφορές ανάμεσα σε αυτούς που υποστηρίζουν τις κεντρικές προοπτικές

- **Διάταξη αιώνιων εντολών**

Η διάταξη των εντολών του Θεού, αναφέρεται στην λογική διάταξη των στοιχείων που συμπεριλαμβάνονται στο αιώνιο σχέδιο του Θεού για την ιστορία.

- (supralapsarianism) *υπερλαψαριανισμό* – «πάνω από (*supra*) η πτώση (*lapsus*)».

Η εντολή του Θεού να σώσει τον λαό του θα πρέπει να τίθεται “πάνω από” ή πριν από την εντολή του να επιτραπεί η πτώση της ανθρωπότητας στην αμαρτία.

1. η εντολή να σωθεί
2. η εντολή της δημιουργίας
3. η εντολή να επιτραπεί η πτώση

4. η εντολή να εκπληρωθεί και να προσφερθεί η λύτρωση
5. η εντολή να εφαρμοστεί η λύτρωση εν Χριστώ

- (**infralapsarianism**) μεταλαψαριανισμό - «κάτω από (*infra*) πτώση (*lapsus*)»

Η εντολή του Θεού να σώσει τον λαό του θα πρέπει να τίθεται “κάτω από” ή **μετά** από την εντολή του να επιτραπεί η πτώση της ανθρωπότητας στην αμαρτία.

1. η εντολή της δημιουργίας
2. η εντολή να επιτραπεί η πτώση
3. η εντολή να σωθεί
4. η εντολή να εκπληρωθεί και να προσφερθεί λύτρωση
5. η εντολή να εφαρμοστεί η λύτρωση εν Χριστώ

- (**sublapsarianism**) υπολαψαριανισμός – «κάτω από(*sub*) την πτώση (*lapsus*)».

Η εντολή να σώσει έρχεται μετά από την εντολή του Θεού να προσφέρει λύτρωση, όχι πριν.

1. η εντολή της δημιουργίας
2. η εντολή του Θεού να επιτραπεί η πτώση
3. η εντολή του Θεού να κατορθωθεί και να προσφερθεί η λύτρωση
4. η εντολή να σωθούν
5. η εντολή να εφαρμοστεί η λύτρωση εν Χριστώ

Οι περισσότεροι ευαγγελικοί αναγνωρίζουν ότι η λογική σειρά των αιώνιων εντολών είναι πέρα από αυτό που ο Θεός έχει αποκαλύψει στη Γραφή.

- **Αιώνιες Εντολές και Πρόγνωση**

Τρεις περικοπές της Καινής Διαθήκης τονίζονται σε αυτές τις συζητήσεις:

- Πράξεις 2:23 - ο Πέτρος μίλησε για τη σταύρωση του Χριστού, που έγινε επειδή εκείνος “το θέλησε και το γνώριζε”.
- Α' Πέτρου επιστολή 1:1-2 - αναφέρεται ότι ο Θεός έχει “ξεχωρίσει” τους εκλεκτούς του “σύμφωνα με το σχέδιό του”.
- Ρωμαίους 8:29 - αναφέρεται ότι ο Θεός εκείνους “τους ήξερε από πριν και τους προόρισε”.

Δυο τρόποι που οι ευαγγελικοί έχουν επικαλεστεί αυτές τις περικοπές:

- Η πρόγνωση του Θεού ήταν η βάση των εντολών του.

Ο Θεός γνώριζε την πορεία που θα έπαιρνε η ιστορία και σε αυτή την βάση της πρόγνωσης του, διέταξε το αιώνιο σχέδιο σύμφωνα με το οποίο θα εκτυλίσσονταν όλα τα γεγονότα χωρίς να ματαιωθούν.

Ή

- Οι εντολές του Θεού είναι η βάση της πρόγνωσης της ιστορίας.

Ο Θεός σχεδίασε ή διέταξε ό,τι θα συνέβαινε στην ιστορία και αυτό το αδιάλειπτο σχέδιο έδωσε στον Θεό την πρόγνωση του καθετί που θα συνέβαινε στην ιστορία.

Παρά τη συζήτηση, οι θεολόγοι μπορούν να συμφωνήσουν ότι η Γραφή διδάσκει ότι ο Θεός προγνωρίζει τα πάντα και έχει προκαθορίσει τα πάντα.

«Όντως, τοποθετούμε και τα δύο δόγματα [της πρόγνωσης και των αιώνιων εντολών] στον Θεό, αλλά λέμε ότι το να υποτάσσουμε το ένα στο άλλο είναι παράλογο» (John Calvin, *Institutes of the Christian Religion*, 3.21.5).

Και οι δύο πλευρές του βιβλικού πορτρέτου - εκείνες που καθρεφτίζονται στις κεντρικές ευαγγελικές αντιλήψεις - είναι ζωτικής σημασίας στη χριστιανική ζωή:

- Τα πάντα στη ζωή συμβαίνουν όπως έχει ορίσει ο Θεός.
- Ο Θεός στρέφει την ιστορία προς μία κατεύθυνση και μετά προς άλλη κατεύθυνση, συχνά στηριζόμενος στις επιλογές που κάνουμε.

III.ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

A. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Ο Θεός δημιούργησε τα πάντα *ex nihilo* ή “από το τίποτα” (Γένεση 1:1, κατά Ιωάννην 1:3 και Εβραίους 1:2).

Αυτή η κατανόηση της δημιουργίας είναι μια απόρριψη του:

- Πολυθεϊσμός- οι θεοί ή θεόμορφες δυνάμεις ένωσαν τις δυνάμεις τους με τον Θεό στο έργο της δημιουργίας.
- Πανθεϊσμός – η ταυτοποίηση του Θεού με τη δημιουργία του.
- Δυϊσμός – ότι η δημιουργία είχε υπάρξει από την αρχή της αιωνιότητας πλάι στον Θεό.

Οι συστηματική θεολόγοι αναγνωρίζουν μια δίπτυχη διαίρεση της δημιουργίας: «ουρανός και γη» ή «ορατός και αόρατος» (Κολοσσαείς 1:16, Γένεση 1:1).

Γιατί τα πάντα δι' αυτού [του Χριστού] ήρθαν στην ύπαρξη, όσα στον ουρανό κι όσα στη γη, τα ορατά και τα αόρατα, θρόνοι και κυριότητες, αρχές και εξουσίες (Κολοσσαείς 1:16).

Η δημιουργία είναι το κοσμικό παλάτι ή ναός του Θεού, με τον ουρανό πάνω και τη γη κάτω, το αόρατο πάνω και το ορατό από κάτω (Ησαΐας 66:1).

Θρόνος μου είν' ο ουρανός και υποπόδιό μου η γη (Ησαΐας 66:1).

Ο ναός του Ισραήλ μορφοποιείται με βάση αυτήν τη δίπτυχη διαρρύθμιση της δημιουργίας:

- το πιο ιερό μέρος, ή «τα άγια των αγίων» – αντιπροσώπευε τη βασιλεία του Θεού στα ανώτερα, αόρατα βασίλεια της δημιουργίας.
- «ο ιερός τόπος» και «η εξωτερική αυλή ή προαύλιο» – αντιπροσώπευαν τα κατώτερα, ορατά βασίλεια της δημιουργίας.

Ο στόχος της ιστορίας είναι η ένδοξη βασιλεία του Θεού στον ανώτερο, αόρατο κόσμο να επεκταθεί προς τα κάτω και μια μέρα να εξαπλωθεί σε κάθε ορατή γωνιά της γης, έτσι ώστε κάθε πλάσμα, πάνω και κάτω, να τον δοξάζει παντοτινά.

1. Αόρατες Διαστάσεις

- **Διάταξη**

Ο προφυσικός κόσμος:

- “ουρανός” ή “οι ουρανοί”
- το βασίλειο που παραμένει αόρατο στους ανθρώπους, εκτός από τις φορές που ο Θεός χαρίζει την υπερφυσική όψη τους.

Τα αόρατα, ουράνια βασίλεια είναι διατεταγμένα ως οι ανώτερες, υψηλές διαστάσεις του κοσμικού παλατιού του Θεού:

- Τα ουράνια ανώτερα δώματα του Θεού ή για τα “ουράνια ύδατα”. (Ψαλμός 104:3)
- “Ο ουρανός, όπου κατοικεί ο Θεός”, ή όπως θα μπορούσε να μεταφραστεί “ο ουρανός, το μέρος της ενθρόνισης του Θεού (Α' Βασιλέων 8:30)
- το ουράνιο παλάτι ως το μέρος “της άγιας, της ένδοξης [του]... κατοικίας”. (Ησαΐας 63:15)
- “τον τρίτο ουρανό”, αποκαλώντας τον “παράδεισο [όπου] άκουσε λόγια που δεν μπορεί ούτε επιτρέπεται να τα πει άνθρωπος”. (Β' Κορινθίους 12:2)
- “τον ουρανό των ουραनों”(Δευτερονόμιο 10:14· Ψαλμός 115:16)

- **Κάτοικοι**

Ο πιο ένδοξος κάτοικος του ουρανού από όλους είναι ο ίδιος ο Θεός.

Ο ουρανός είναι ένα μέρος όπου ο Θεός εισέρχεται στην πεπερασμένη δημιουργία και κάθεται σε έναν θρόνο και

ασχολείται με τα ουράνια πλάσματα, (Α' Βασιλέων 8:27· Ιώβ 1:6-12· Δανιήλ 7:9-11· Λουκάς 22:31).

Ο Ιησούς κάθεται στο δεξί χέρι του Θεού του Πατέρα στην αυλή του παραδείσου (Πράξεις 2:31-33).

Ο Παράδεισος είναι γεμάτος με τις ψυχές των πιστών που έχουν αναχωρήσει, καθώς και με πνευματικά όντα:

- «πνεύματα» (Ματθαίος 8:16· Εβραίου 1:14)
- «γιοι του Θεού» (Ψαλμός 29:1· 89:6)
- «άγιοι» (Ψαλμός 89:5,7· Ζαχαρίας 14:5)
- «αγγελιοφόροι» (Δανιήλ 4:13· Ψαλμός 91:11)
- «στρατοί» ή «οικοδεσπότες» (Ψαλμός 148:2· Δανιήλ 8:10)
- Σε ορισμένα πνεύματα ανατίθεται η ευθύνη για τα έθνη στη γη (Ψαλμός 82)
- Γαβριήλ, Μιχαήλ – εξέχοντες αγγελικοί ηγέτες, που υπηρετούν τον Θεό εκ μέρους του εκλεκτού λαού του
- Χερουβίμ – υπηρετούν ως φύλακες της αγιότητας του Θεού
- Σεραφείμ – υπηρετούν μπροστά στον θρόνο του Θεού

Η Αγία Γραφή μάς λέει ότι όλα τα ουράνια όντα δημιουργήθηκαν αρχικά καλά, όπως και η υπόλοιπη δημιουργία.

Οι «εκλεκτοί άγγελοι» παραμένουν πιστοί στον Θεό (Α' Τιμόθεο 5:21), αλλά μερικά πνεύματα επαναστάτησαν εναντίον του (Ιωάννης 8:44, Α' Τιμόθεο 3:6, Β' Πέτρου 2:4, Ιούδα 6).

Ο Σατανάς και τα άλλα κακά πνεύματα συνεχίζουν να συμμετέχουν στο ουράνιο δικαστήριο (Ιώβ 1:6-12· Ψαλμός 82· Β' Χρονικών 18:18-22).

Ένας τόπος αιώνιας κρίσης έχει προετοιμαστεί για τους έκπτωτους αγγέλους στην κόλαση, μαζί με τα ανθρώπινα όντα που επαναστατούν ενάντια στον Θεό.

2. Ορατές Διαστάσεις

- **Διάταξη**

Οι συστηματικοί θεολόγοι χρησιμοποιούν το Γένεση 1–2 για να κατανοήσουν πώς ο Θεός διαρρύθμισε τα ορατά χαρακτηριστικά του ναού του:

- Ημέρα 1: μέρα και νύχτα. φως και σκοτάδι
- Ημέρα 2: ουρανός και θάλασσες
- Ημέρα 3: στεριά και φυτική ζωή

- **Κάτοικοι**

Πολλές φορές, οι κάτοικοι των αόρατων ουρανών εμφανίζονται στον ορατό κόσμο ώστε να υπηρετήσουν τους σκοπούς του θείου Βασιλιά στους ουραμούς.

Η Βίβλος αναφέρει επίσης αμέτρητες θείες εμφανίσεις ή ορατές εμφανίσεις του ίδιου του Θεού στη βιβλική ιστορία.

- Ημέρα 1: φως και σκοτάδι... Ημέρα 4: ήλιος, φεγγάρι και αστέρια
- Ημέρα 2: ουρανός και θάλασσα... Ημέρα 5: πουλιά και θαλάσσια όντα
- Ημέρα 3: ξηρά και φυτική ζωή ... Ημέρα 6: ζώα και άνθρωποι

Μόνο στην ανθρωπότητα έχει ανατεθεί ο ιδιαίτερος ρόλος του να είναι η εικόνα και η ομοίωση του Θεού (Γένεση 1:28)

Ο Θεός τους ευλόγησε και τους είπε: “Να κάνετε πολλά παιδιά, ώστε να πολλαπλασιαστείτε, να γεμίσετε τη γη και να κυριαρχήσετε σ’ αυτήν. Να εξουσιάσετε στις θάλασσας τα ψάρια, του ουρανού τα πτηνά και σε κάθε ζώο που κινείται πάνω στη γή” (Γένεση 1:28).

Αλλά σκοπός της ιστορίας ήταν αυτή η τελειότητα, η ομορφιά και η αγιότητα του κήπου να επεκταθεί στις άκρες του κόσμου

Το πρωταρχικό μέσο για αυτήν την επέκταση της αγιότητας και της δόξας του Θεού μέσα σε όλη την ιστορία του κόσμου ήταν η ανθρωπότητα - η εικόνα και η ομοίωση του Θεού.

Όταν ο Χριστός επιστρέψει, θα γεμίσει τη γη με τις άγιες εικόνες του Θεού και θα τα κάνει όλα καινούργια (Φιλιππησίους 2:10-11).

Έτσι, στο όνομα του Ιησού όλα τα επουράνια, τα επίγεια και τα υποχθόνια θα προσκυνήσουν, και κάθε γλώσσα θα ομολογήσει ότι Κύριος είναι ο Ιησούς Χριστός, για να δοξάζεται έτσι ο Θεός Πατέρας (Φιλιππησίους 2:10-11).

B. ΠΡΟΝΟΙΑ

Ο λατινικός θεολογικός όρος *providentia* αναφέρεται στο ότι ο Θεός “περιποιείται”, “συγκρατεί” ή “φροντίζει” τη δημιουργία ενώ επεξεργάζεται το αιώνιο σχέδιό του.

Η διάκριση που κάνουν οι θεολόγοι όταν μιλούν για την πρόνοια:

- έχουν αναφερθεί στον Θεό ως την Πρώτη Αιτία -την πρωταρχική αιτία πίσω από ό,τι γίνεται στην ιστορία
- ως δεύτερες αιτίες - διαφορετικές πτυχές των αόρατων και ορατών βασιλείων που επίσης είναι αίτια πρόκλησης γεγονότων στην ιστορία

1. Σημασία των Δεύτερων Αιτιών

«Σχετικά με την πρόγνωση και εντολή του Θεού, της πρώτης Αιτίας, τα πάντα συμβαίνουν με αμετάβλητο και αλάνθαστο τρόπο· όμως, από την ίδια πρόνοια, τα διέταξε να συμβούν, σύμφωνα με τη φύση των δεύτερων αιτιών, είτε αναγκαία, είτε ελεύθερα είτε εξαρτώμενα.»
(Ομολογίας Πίστεως του Westminster με τίτλο “Πέρι Πρόνοιας” 5.2)

Η έκφραση «να συμβαίνουν σύμφωνα με τη φύση των δεύτερων αιτιών» καθρεφτίζει πολύπλοκους διαλόγους ανάμεσα σε θεολόγους:

Κάποιοι έχουν υποστηρίξει ότι ο Θεός δεν είναι απλώς η «*πρώτη Αιτία*», αλλά η *μία και μοναδική Αιτία* (Ο Θεός ως «Κοσμικός Κουκλοπαίκτης»).

Η Αγία Γραφή επιβεβαιώνει ότι ο Θεός συντηρεί όλη τη δημιουργία και «Γιατί μέσα σ' αυτόν ζούμε και κινούμαστε και υπάρχουμε» (Πράξεις 17:28).

Η Αγία Γραφή διδάσκει ότι ο Θεός έχει χαρίσει διάφορες ικανότητες σε διαφορετικές πτυχές της δημιουργίας ώστε να λειτουργούν γνήσια ως σημαντικές δεύτερες αιτίες των ιστορικών γεγονότων.

Τρεις τρόποι με τους οποίους χαρακτηριστικά της δημιουργίας λειτουργούν ως ιστορικές αιτίες:

- «αναγκαία» - τρόποι με τους οποίους πολλά χαρακτηριστικά της δημιουργίας του Θεού εκπληρώνουν τους σκοπούς του μηχανικά, ή όπως θα λέγαμε, από τους συνεπείς νόμους της φύσης (π.χ. Γένεση 8:22)
- «ελεύθερα» - λειτουργίες δεύτερων αιτιών που δεν είναι μηχανικές, αλλά δεν προορίζονται απαραίτητα (π.χ. Έξοδος 21:13· Α' Βασιλέων 22:29-34).
- «εξαρτημένα» - στους τρόπους με τους οποίους οι εσκεμμένες επιλογές των ανθρώπων και πνευμάτων

προκαλούν τα γεγονότα να συμβαίνουν στην ιστορία (π.χ. Γένεση 2:17· Ρωμαίους 10:9).

2. Ο Θεός και οι Δεύτερες Αιτίες

«Ο Θεός στην πρόνοιά του αξιοποιεί τα μέσα, αλλά είναι ελεύθερος να ενεργήσει χωρίς αυτά, πάνω από αυτά, εναντίον αυτών και με τη δική του διάθεση.» (Ομολογίας Πίστεως του Westminster 5.3)

Δύο διακρίσεις της πρόνοιας του Θεού γίνονται στην Ομολογία:

- **Απλή Πρόνοια**

Ο Θεός συνήθως «αξιοποιεί μέσα» ή εργάζεται μέσω των δεύτερων αιτιών που έχει δημιουργήσει. (π.χ. Ρωμαίους 10:14-15· Ψαλμός 103:20-21).

Πώς όμως θα τον επικαλεστούν, αν δεν τον πιστέψουν; Και πώς θα τον πιστέψουν, αν δεν έχουν ακούσει γι' αυτόν; Και πώς πάλι θ' ακούσουν γι' αυτόν, αν κάποιος δεν τους τον κηρύξει; Και πώς θα κηρύξουν σωστά, αν δεν τους αποστείλει ο Κύριος; (Ρωμαίους 10:14-15).

Τον Κύριο ευλογείτε όλοι του οι άγγελοι, δυνάμεις ισχυρότατες, που εκτελείτε ό,τι σας πει, υπάκουοι στη φωνή της προσταγής του! Τον Κύριο ευλογείτε όλες οι ουράνιες δυνάμεις του, που τον υπηρετείτε και κάνετε ό,τι κι αν θελήσει! (Ψαλμός 103:20-21).

Η χρήση αιτιών από τον Θεό οδηγεί τους συστηματικούς θεολόγους στο θέμα της «θεοδικίας»: τη δικαίωση της καλοσύνης του Θεού ενόψει της ύπαρξης του κακού.

Δύο τρόποι με τους οποίους η απλή πρόνοια του Θεού μας δια φωτίζει να καταλάβουμε πώς ο Θεός μπορεί να είναι άγιος και καλός όταν υπάρχει το κακό στη δημιουργία του:

- Ο Θεός είναι κυρίαρχος πάνω στο κακό (π.χ. Ιώβ 1:6-12· Λουκάς 22:31-32· Ματθαίος 6:13).

Σίμων, Σίμων! Ο σατανάς ζήτησε να σας δοκιμάσει σαν το σιτάρι στο κόσκινο. Εγώ όμως προσευχήθηκα για σένα, να μη σε εγκαταλείψει η πίστη σου (Λουκάς 22:31-32).

Και μη μας αφήσεις να πέσουμε σε πειρασμό, αλλά γλίτωσέ μας από τον πονηρό (Ματθαίος 6:13).

- Ο ίδιος ο Θεός ποτέ δεν προκαλεί κακό (Ιακώβου 1:13-14).

Κανένας απ' αυτούς που μπαίνουν σε πειρασμό να μη λέει: "Ο Θεός με βάζει σε πειρασμό". Γιατί ο Θεός ούτε μπαίνει σε πειρασμό από το κακό ούτε ο ίδιος βάζει σε πειρασμό κανέναν (Ιακώβος 1:13).

Καθένας μπαίνει σε πειρασμό από τη δική του επιθυμία. Αυτή τον παρασύρει και τον εξαπατάει (Ιακώβος 1:14).

Η ευθύνη του κακού πέφτει στις υπερφυσικές και φυσικές δεύτερες αιτίες που επαναστατούν στις εντολές Εκείνου που τις δημιούργησε.

- **Εξαιρετική Πρόνοια**

Ο Θεός είναι επίσης “ελεύθερος να ενεργήσει χωρίς αυτά, πάνω από αυτά, εναντίον αυτών και με τη δική του διάθεση”.

- χωρίς τη χρήση των δευτέρων αιτιών: ο Θεός κάνει πράγματα στην ιστορία άμεσα.
- πάνω από σημαίνει: ο Θεός πάει πέρα από τις φυσιολογικές συνέπειες των δευτέρων αιτιών.
- εναντίον σημαίνει: ο Θεός αντιστρέφει τα απλά αποτελέσματα των δευτέρων αιτιών.

Η Βίβλος υπογραμμίζει πολλά παραδείγματα εξαιρετικής πρόνοιας του Θεού.

Ακόμα και στην εποχή μας, ο Θεός είναι πάντα ελεύθερος να κάνει πράγματα με τρόπους που δεν περιμένουμε.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗΣ

1. Τι λένε οι Γραφές για το σχέδιο του Θεού σε σχέση με την ενδοβατικότητα του; Τι λένε σε σχέση με την υπερβατικότητα; Αναφέρετε συγκεκριμένα παραδείγματα από τη Γραφή για να υποστηρίξετε την απάντησή σας.
2. Υπάρχει μια ποικιλία θεολογικών θέσεων που σχετίζονται με το σχέδιο του Θεού. Εξηγήστε δύο ακραίες απόψεις και στη συνέχεια περιγράψτε τις κεντρικές ευαγγελικές απόψεις για αυτό το θέμα.
3. Σε εδάφια όπως το εδάφιο Κολοσσαείς 1:16, βλέπουμε την αρχική δίπτυχη διαίρεση που ο Θεός καθιέρωσε στη δημιουργία. Τι είναι αυτή η δίπτυχη διαίρεση, και τι σημαίνει ότι η δημιουργία είναι το κοσμικό παλάτι ή ναός του Θεού;
4. Τι σημαίνει η λέξη «πρόνοια»; Τι συνεπάγεται το έργο της πρόνοιας του Θεού, και πώς ο Θεός εκπληρώνει την πρόνοιά του στον κόσμο;

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1. Σε ποιο βαθμό μπορούν τα ανθρώπινα όντα να επηρεάσουν τον Θεό και τις πράξεις του; Πώς διαμορφώνει αυτό την αντίληψη μας για την κυριαρχία του Θεού;
2. Τι σημαίνει για τον Θεό να αλλάξει γνώμη; Υποστηρίξτε την απάντησή σας με αναφορές από τη Γραφή.
3. Σκεφτείτε μια στιγμή που εσείς ή κάποιος κοντινός σας δεν υπάκουσε τον Θεό. Ποιες ήταν οι άμεσες συνέπειες; Ποια επίδραση πιστεύετε ότι αυτή η ανυπακοή είχε, ή θα έχει, στα σχέδια του Θεού για εσάς ή το αγαπημένο σας πρόσωπο;
4. Πώς μπορούμε να αποφύγουμε τόσο τη μοιρολατρία όσο και την ανοιχτή θεολογία στο κήρυγμα και τη διακονία μας;
5. Εξετάστε τις διαφορετικές απόψεις σχετικά με τη σειρά των διαταγμάτων του Θεού. Ποια άποψη σας φαίνεται πιο λογική; Γιατί; Τι διαφορά έχει η άποψή σας στη ζωή και τη διακονία σας;
6. Οι Γραφές διδάσκουν ότι ο Θεός προγνωρίζει τα πάντα και ότι έχει προκαθορίσει τα πάντα, συμπεριλαμβανομένης της αιώνιας σωτηρίας. Ποια πιστεύετε ότι είναι η βάση για τις εντολές του Θεού; Βασίζονται στη γνώση του για τις επιλογές μας ή απλώς στην καλή του ευχαρίστηση;
7. Είναι απελευθερωτικό ή περιοριστικό να γνωρίζετε ότι ο Θεός έχει ένα αιώνιο σχέδιο για εσάς και τη δημιουργία του; Εξηγήστε την απάντησή σας.
8. Πώς πρέπει να επηρεάσει τη ζωή και τη διακονία σας η δίπτυχη διαίρεση της δημιουργίας και η κατανόηση ότι όλη η δημιουργία είναι το κοσμικό παλάτι του Θεού;
9. Οι δαίμονες υπάρχουν και επηρεάζουν τον κόσμο μας με διάφορους τρόπους. Πώς πρέπει ως πιστοί να παλέψουμε τις δαιμονικές δυνάμεις γύρω μας στη ζωή και τη διακονία μας;

10. Μόνο η ανθρωπότητα έχει δημιουργηθεί κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν του Θεού. Τι σημαίνει αυτό για εσάς προσωπικά; Πώς πρέπει αυτή η αλήθεια να επηρεάσει τον τρόπο που συμπεριφερόμαστε στους άλλους που είναι διαφορετικοί από εμάς;

11. Παρόλο που ο Θεός είναι η κύρια (πρώτη) αιτία όλων των πραγμάτων, εργάζεται μέσω μιας ποικιλίας δεύτερων αιτιών για να επιτύχει τους σκοπούς του. Πώς σας ενθαρρύνει και σας προκαλεί αυτό το γεγονός;

12. Πώς θα εξηγούσατε σε κάποιον άλλον ότι ο Θεός είναι άγιος και καλός όταν το κακό υπάρχει στη δημιουργία του;

13. Η διάλεξη διδάσκει ότι οι πιστοί ακόλουθοι του Χριστού πρέπει να περιμένουν να βιώσουν την εξαιρετική πρόνοια του Θεού. Έχετε δει την εξαιρετική πρόνοια του Θεού στη ζωή σας; Αν ναι, πώς σας άλλαξε αυτή η εμπειρία;

14. Ποιο είναι το πιο σημαντικό πράγμα που μάθατε σε αυτή την διάλεξη;